

Αιδεσιμότατοι, κύριοι Δημοτικοί άρχοντες, εκλεκτοί προσκεκλημένοι, αγαπητοί συμπατριώτες,
ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Πριν από τέσσερα περίπου χρόνια (κι αυτό το «περίπου» έχει τη σημασία του) με αφορμή ένα γεγονός ή μάλλον μια επίσκεψη έγραψα ένα άρθρο, ένα χρονογράφημα αν προτιμάτε, που είχε έναν παράξενο τίτλο. Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο τοπικό blog «Ο ΝΤΕΛΑΛΗΣ ΤΗΣ ΑΡΑΧΩΒΑΣ» στις 24 Ιουνίου 2010 και από τότε παραμένει εκεί αναρτημένο ή στη ντοπιολαλιά μας «κρεμανταλιασμένου».

Τόσο γι αυτούς που το διάβασαν τότε, όσο και για τους υπόλοιπους, ας το μεταφέρουμε μόνο γι' απόψε, από την ψυχρή οθόνη του υπολογιστή εδώ, ανάμεσα στα ζωντανά αυτά κάδρα κι απ' τα *mega-bytes* της μνήμης του υπολογιστή στα *giga-bytes* των προσωπικών αναμνήσεων και στα *tera-bytes* της συλλογικής αραχωβίτικης μνήμης.

Το λοιπόν «*Ακούσι να σας ου'ιπώώω*», που θάλεγε και ο πραγματικός Ντελάλης :

Ο παράξενος τίτλος του άρθρου ήταν :

**Ο ΜΟΝΙΜΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ ΑΡΑΧΩΒΑΣ ΣΤΟ “ΝΕΟ ΚΟΣΜΟ”
ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΝΑΡΧΑΙΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΧΡΟΝΟΥ**

Του Γιάννη Αν. ΛΟΥΚΑ

Αγαπητοί φίλοι, μην προβληματίζεστε από τον περίεργο ή δυσνόητο τίτλο του άρθρου. Απλώς διαβάστε το άρθρο μέχρι το τέλος, καθώς το θέμα είναι ιδιαίτερα οικείο για όλους. Προηγείται βέβαια μια εισαγωγή που είναι απαραίτητη για να μας κατατοπίσει για το θέμα μας.

Έχουμε ποτέ αναλογισθεί πώς μετρούσαν τον ετήσιο χρόνο οι Αρχαίοι Έλληνες και πώς αντιμετώπιζαν την επίλυση ενός από τα πιο μυστηριώδη και συναρπαστικά προβλήματα στην ανθρώπινη ιστορία; Η απάντηση είναι ότι είχαν υιοθετήσει το σεληνο-ηλιακό ημερολόγιο με εφαρμογή των αναγκαίων εμβόλιμων μηνών, ώστε να πετύχουν την αντιστοιχία των 12 σεληνιακών μηνών με ένα ηλιακό έτος ή με έναν πλήρη κύκλο εποχών. Αυτό είχε μεγάλη σημασία για τους αρχαίους προγόνους μας, γιατί έπρεπε οπωσδήποτε να πετύχουν την εξίσωση των λατρευτικών πράξεων με συγκεκριμένες εποχές του έτους. Όλα αυτά κατά τον Πλάτωνα εξασφάλιζαν τη διευθέτηση της «τάξεως» με την οποία γινόταν διευθέτηση του κυκλικού θρησκευτικού χρόνου στην αρχαία Ελλάδα. Αντίθετα ο Αριστοφάνης ανέφερε δυσαρέσκεια των θεών -μεταξύ των οποίων και της Σελήνης- λόγω της άτακτης οργάνωσης των εορτών. Μάλιστα στους Δελφούς ο πρώτος μήνας κάθε έτους συνέπιπτε με την εαρινή ισημερία.

Στη συνέχεια της ανθρώπινης περιπέτειας της μέτρησης του ετήσιου χρόνου, σταθμό αποτέλεσε η καθιέρωση του Ιουλιανού ημερολογίου, που ήταν κυρίως έργο του Αλεξανδρινού αστρονόμου Σωσιγένους. Η μικρή απόκλιση του ημερολογίου αυτού με την πραγματικότητα ήταν αρκετή για να δημιουργήσει το 16^ο αιώνα μία ημερολογιακή απόκλιση 10 ολόκληρων ημερών με την εαρινή ισημερία.

Τη λύση στο πρόβλημα έδωσε η καθιέρωση του Γρηγοριανού ημερολογίου το 1582 μ.Χ. από τον πάπα Γρηγόριο VIII, το οποίο προσεγγίζει ακριβέστερα το τροπικό έτος, χωρίς όμως να είναι απόλυτα ακριβές, αφού και αυτό “χάνει” μία ημέρα κάθε 3.333 χρόνια!

Το ευαίσθητο θέμα των ημερολογίων προκάλεσε θρησκευτικά σχίσματα (παλαιοημερολογίτες), διαφορετική ημέρα εορτασμού του Πάσχα στο χριστιανικό κόσμο, πολυπλοκότητα στον υπολογισμό των κινητών εορτών κλπ.

Με τη σύντομη και απλοποιημένη αυτή ιστορική αναδρομή διαπιστώσαμε πόσο στενή ήταν ανέκαθεν η σχέση του ετήσιου χρόνου με τις γιορτές και πόσο μεγάλη προσπάθεια καταβλήθηκε για απόλυτη ακρίβεια στη μέτρηση του χρόνου. Μάλιστα δεν λείπουν στα χρόνια μας και επιστημονικές ειδήσεις του τύπου «ο φετινός χρόνος θα μας έρθει με καθυστέρηση ενός δευτερολέπτου», είδηση που προκαλεί μάλλον χαμόγελο και θυμηδία στη χώρα των ατέλειωτων αναμονών και καθυστερήσεων ή αντίστροφα στους ανθρώπους του ατέλειωτου ραχατιού και άσκοπου κουβεντολογιού. Τέλος πάντων, έκαστος στο είδος του.

Ας έρθουμε τώρα και στα καθ’ ημάς καθημερινά αραχωβίτικα θέματα. Όπως είναι γνωστό η μεγάλη μας τοπική γιορτή είναι το Πανηγυράκι του Αγίου Γεωργίου, στην οποία έχουν εφαρμογή όσα είπαμε προηγουμένως για τα ημερολόγια, αφού η γιορτή αυτή άλλοτε είναι σταθερή και άλλοτε συμπαρασύρεται από το Πάσχα. Πέρα από το εορτολογικό Τυπικό της Εκκλησίας, από την ακριβή ημερομηνία της γιορτής προκύπτουν σημαντικά οργανωτικά θέματα που αναζητούν πρακτική λύση, όπως π.χ. πόσα αρνιά θα ψήσουμε, πόσες ώρες θα μείνουμε στο λάκκο, τότε θα καθαρίσουμε τη στάχτη του λάκκου, τι μέρα πέφτει η περιφορά της εικόνας, τότε πρέπει να βγουν τα καρπίτια απ’ το σεντούκι ή το «γήκο», τότε είναι το χάλασμα, τότε πρέπει να ζητήσουν άδεια οι υπάλληλοι ή οι εν Αθήναις κλπ. Επομένως υπάρχει απόλυτη ανάγκη να γνωρίζουμε με ακρίβεια ημερολόγιο και εορτολόγιο.

Εδώ στην Αράχωβα είμαστε (και λόγω ορεινής ιδιοσυγκρασίας) άνθρωποι σταράτοι και πρακτικοί. Δεν μας αρέσουν τα πολλά λόγια και οι θεωρίες, αλλά θέλουμε πράγματα απλά και χειροπιαστά. Να λοιπόν πώς έχουμε λύσει όλα αυτά τα προβλήματα μέτρησης χρόνου, ημερολογίων, εορτών, κινητών εορτών κλπ. Χρησιμοποιούμε έναν άνθρωπο αντί για πολύπλοκα ημερολόγια. Και το όνομα αυτού: ROLAND MOORE! Καθηγητής Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο του Berkeley στην Καλιφόρνια. Ο μόνιμος αντιπρόσωπος της Αράχωβας στον αμερικάνικο ΝΕΟ ΚΟΣΜΟ και ισόβιος πρεσβευτής μας επί ... δόξη και τιμή στην Καλιφόρνια και απάσας τας ΗΠΑ. Επίπεδο γνώσης αραχωβίτικης ντοπιολαλιάς – γραφή, ομιλία, κατανόηση – fluently. Ανελλιπής επισκέπτης και συμμετοχος του πανηγυριού μας εδώ και δεκαετίες. Αυτός λοιπόν είναι ο ημεροδείκτης μας, η ατζέντα μας, το organizer μας.

Πιστεύω ότι σχεδόν όλοι έχετε ήδη κατανοήσει το συμβολισμό, για όσους όμως τυχόν δεν είναι πολύ εξοικειωμένοι με τα τοπικά μας πράγματα, θα δώσω μερικά μόνο παραδείγματα ‘εκμετάλλευσης’ της εδώ παρουσίας του αγαπητού και δικού μας Ρόλαντ:

1. Όταν κάποιος Αραχωβίτης δει ξαφνικά μπροστά του τον Ρόλαντ, αυτόματα συνειδητοποιεί ότι είναι περίοδος Πάσχα και προβληματίζεται αν έχει κάνει όλες τις απαιτούμενες προετοιμασίες.
2. Επιπλέον όμως, αν τον συναντήσει στην αγορά Μεγάλο Σαββάτο, σημαίνει ότι Πάσχα και Αγιωργιού πέφτουν μαζί. Αν γίνει η Ανάσταση χωρίς να τον έχει δει ακόμη, αυτό σημαίνει ότι το Πάσχα πέφτει νωρίς φέτος και ο Ρόλαντ θα έρθει παραμονές του Αγιωργιού.
3. Αν παρόλα αυτά η Περιφορά κοντεύει να ξεκινήσει και δεν έχει δει ακόμα τον Ρόλαντ, αυτό τον ανησυχεί προς δύο ενδεχόμενα: α) αν ο Ρόλαντ είναι καλά και β) αν μπορεί να ξεκινήσει το Πανηγυράκι χωρίς τον Ρόλαντ. Ευτυχώς όμως σε λίγο κάπου τον συναντάει περιτριγυρισμένο από φίλους να χαιρετάει ασταμάτητα, να γελάει τρανταχτά και να λέει μια ιδιαίτερη κουβέντα με τον καθένα στα αραχωβίτικα.
4. Με το που θα συναντήσει τον Ρόλαντ ο καθένας μας ξέρει ότι θα πάρει το “φακελλάκι” του. Για να μην ανησυχήσει όμως το ΣΔΟΕ ή το ΔΝΤ, το φακελλάκι αυτό δεν είναι ούτε μαύρο, ούτε παράνομο. Είναι άσπρο, έχει το όνομα του παραλήπτη (και το παρατσούκλι αν χρειάζεται) και περιέχει τις φωτογραφίες από το περσινό Πανηγυράκι, ιδιαίτερα στους ηλικιωμένους που δεν ασχολούνται με τα ψηφιακά. Μπορεί λοιπόν το courier να είναι λίγο αργοκίνητο, η παράδοση όμως είναι χέρι το χέρι και χωρίς τέλη.
5. Όταν συναντάς τον Ρόλαντ συνειδητοποιείς ότι άλλος ένας χρόνος πέρασε και προσπαθείς να δεις τις αλλαγές.

6. Για τον ίδιο τον Ρόλαντ όμως ο χρόνος αυτός συνειδητοποιείται με μια καθιερωμένη και υποχρεωτική επίσκεψη στο Κοιμητήριο για να συναντήσει τους φίλους του, που μέσα σ’ αυτή τη χρονιά μετακόμισαν στο άλλο χωριό.

Αυτό είναι λοιπόν το τοπικό μας ημερολόγιο, που ειδικά για τις γιορτινές εκείνες ημέρες δεν είναι ούτε το Ιουλιανό ούτε το Γρηγοριανό, αλλά μάλλον το ‘Ρολαντιανό’. Όπως όμως είπαμε και στην εισαγωγή τέλειο ημερολόγιο δεν υπάρχει, έτσι και το συγκεκριμένο έχει δύο βασικά μειονεκτήματα:

1. Χάνει μερικές ημέρες κάθε χρόνο, ανάλογα με το πότε πέφτει του Αγιωργιού. Τι σημασία έχουν όμως μερικές ημέρες μπροστά στην αιωνιότητα και την καλή παρέα;
2. Έχει κι αυτό τα λάθη του, λάθη αξιοπιστίας, τα οποία διαπιστώσαμε πρόσφατα.

Συγκεκριμένα, όταν το περασμένο Σαββατοκύριακο είδαμε μπροστά μας το γνωστό μας Ρόνυ, λίγο τα χάσαμε, λίγο ή πολύ μπερδευτήκαμε, λίγο τσιμπηθήκαμε, λίγο πάθαμε ένα εορτολογικό βέρτιγκο, ένα χρονολογικό jet lag. Ο Ρόλαντ μας την είχε φέρει. Ήρθε εκεί που δεν τον περιμέναμε!

Και ξέρετε γιατί ήρθε από την Αμερική στην Αράχωβα για δυο ημέρες; Για το μνημόσυνο του πατέρα ενός αδελφικού του φίλου στην Αράχωβα. Προφανώς βόλεψαν και τα επαγγελματικά και τα συγκοινωνιακά, καθώς ο Ρόλαντ έχει αποδείξει ότι θέλει να συμμετέχει σε ΟΛΑ τα κοινωνικά της Αράχωβας. Γίνεται λοιπόν να μην κάνουμε μελαγχολικές συγκρίσεις με την δική μας κοινωνικότητα που χαρακτηρίζεται πολλές φορές από υποκρισία, ψεύτικες δικαιολογίες, υπεκφυγές, συμφεροντολογικούς υπολογισμούς και βαρυγκώμια;

Βέβαια αυτή τη φορά ο Ρόλαντ δεν ήρθε για τον Αη-Γιώργη αλλά για έναν απλό, ‘άνωνυμο’, γνήσιο και παραδοσιακό μπάρμπα-Γιώργη, που μετακόμισε κι αυτός για το πέρα χωριό, όταν ήρθε η σειρά του. Έναν από τους πάμπολλους μπάρμπα-Γιώργηδες που διαθέτει η Αράχωβα, έστω κι αν έχουν άλλο όνομα. Τώρα συνειδητοποιώ ότι εδώ και χρόνια τον αποκαλώ μπάρμπα-Ρόλαντ και αυτό του αρέσει ιδιαίτερα. Μάλλον προορίζεται να γίνει κι αυτός στα γηρατειά του ένας Αμερικανο-Αραχωβίτης μπάρμπα-Γιώργης.

Για να μη φύγει όμως λυπημένος, προσκλήθηκε και παραβρέθηκε στο γλέντι για τη βάφτιση ενός μικρού αραχωβίτη, χθεσινού ανώνυμου, σημερινού Νικόλαου και μελλοντικού γερο-Νίκου ή μπάρμπα-Γιώργη ή μπάρμπα-Τάσου ή όπως αλλιώς, πάντα με την έννοια της τιμής και του σεβασμού που περικλείουν αυτές οι προσφωνήσεις στα χωριά μας (για τα μικρά αυτά βλαστάρια αλλά και για τους ροζιασμένους γέροντες η Αράχωβα πρέπει να κάνει πολλά και μάλιστα σύντομα). Για να αποδειχθεί έτσι για μια ακόμη φορά ότι η ζωή είναι μια αέναη διαδοχή χαράς και λύπης και μόνο στην ορθόδοξη πίστη αυτές οι δυο συνυπάρχουν στη χαρμολύπη (αμετάφραστη έννοια).

Αγαπητέ φίλε Ρόλαντ, μακρινέ και κοντινέ μας πατριώτη σε ευχαριστούμε για την παρουσία σου όλα αυτά τα χρόνια και σε περιμένουμε είτε στο καθιερωμένο ραντεβού είτε απρογραμμάτιστα. Άλλωστε σαν κοινωνικός ανθρωπολόγος μας διδάσκεις ότι η αληθινή κοινωνία των προσώπων δομείται πάνω στις ανθρώπινες σχέσεις.

Στην αρχαιότητα Έλληνες θεωρούνταν οι «μετέχοντες της ημετέρας παιδείας». Σήμερα πώς να μετάσχει κανείς σε μια σχεδόν ανύπαρκτη παιδεία, πώς να μεθέξει σε μιάν ανελλήνιστη και άχρωμη παιδεία; Τουλάχιστον ας θεωρήσουμε ως Έλληνες τους κατέχοντες λίγη λεβεντιά (αμετάφραστος όρος) ή τους διαθέτοντες λίγο φιλότιμο (επίσης αμετάφραστος όρος). Έτσι θα χάσουν την ελληνικότητα αρκετοί συμπατριώτες μας και θα την κερδίσουν δικαιωματικά ορισμένοι ξένοι με πρώτο και καλύτερο τον αραχωβίτη Ρόλαντ.

Με εκτίμηση
και ιδιαίτερους χαιρετισμούς στον Ρόλαντ που ξέρω ότι μας διαβάζει

ΙΑΛ

Αυτά λοιπόν συνέβαιναν πριν από τέσσερα χρόνια, ή μάλλον, καθώς είμαστε μια μέρα μετά το «χάλασμα» κι αφού υπερिσχύει το Ρολαντιανό ημερολόγιο, αυτά συνέβαιναν πριν από τέσσερα Πανηγυράκια. Κι αυτό το χρονογράφημα που μόλις σας διάβασα είχε την τύχη και την τιμή να αποδράσει από τα ηλεκτρονικά κυκλώματα του PC και να βρεθεί απόψε στο ζωτικό του χώρο. Σ’ αυτόν τον εξάισιο χώρο της παιδείας και του πολιτισμού, όπου σε δυόμιση μόλις τοίχους τούτης της αίθουσας είναι «ζιπαρισμένες» δύο Αράχωβες. Η μια, η παλιά, στα τελειώματά της, στα «ξυφάδια» της κι η άλλη η καινούρια που δειλά-δειλά αρχίζει να ξεπροβάλλει. Η κάθε Αράχωβα με τα καλούδια της αλλά και τα «κατμέρια» της.

Κι ο ανθρωπολόγος μοιάζει να ήρθε ακριβώς στην κατάλληλη στιγμή, στο σωστό timing, «απάνου σ’ ώρα» για να καταγράψει και να φωτογραφίσει αυτή την αλλαγή φρουράς, κι ό, τι αυτό θα συνεπαγόταν για το μέλλον.

Όμως δεν είναι μόνο ο χώρος ζιπαρισμένος - συμπιεσμένος, είναι και οι άνθρωποι. Έχεις την αίσθηση ότι σε 45 φωτογραφίες χώρεσαν περίπου 4.500 Αραχωβίτες. Κι αυτοί να εκπροσωπούν «ουλνούς»: πρώην, τώως, νυν και μέλλοντες. 45 για 4.500. Κλίμακα 1:100.

Και «πλιότερο απ’ ούλα», η λειτουργία του Ρολαντιανού χρόνου: για παράδειγμα, οι αναρτημένες φωτογραφίες, που δεν θα τις έλεγες και παμπάλαιες ή αιωνόβιες ή ιστορικές ή ντοκουμέντα, καθώς έχουν μια μέση ηλικία 25 ετών. Στο σπίτι του καθενός μας υπάρχουν κατά πολύ παλιότερες. Κι όμως, τι αλλόκοτο! Οι Ρολαντιανές φωτογραφίες θα έλεγες ότι συμπυκνώνουν τους αιώνες, συστέλλουν τις σχέσεις μας με τους προγόνους μας, με τις ρίζες μας, με την ιστορία μας και διαστέλλουν τη μνήμη μας, τη φαντασία μας, τους ορίζοντές μας, την αγάπη μας για τον τόπο μας, το σεβασμό μας για το παρελθόν, τις ιδέες μας για το μέλλον του.

Αλλά και το καταπληκτικό στήσιμο της έκθεσης, τα μεταφρασμένα κείμενα και η υπέροχη μουσική του Ξαρχάκου που, νοσταλγικά, μας συγκινεί, μας βουρκώνει.

Κυρίες και κύριοι,

Στο αποψινό ανθρωπολογικό και ανθρώπινο «κουσούλτου» μας, δυστυχώς δεν παραβρίσκονται οι ιδρυτές των δύο ιστορικών ημερολογίων, του Ιουλιανού και του Γρηγοριανού, για λόγους, κυριολεκτικά, ανωτέρας βίας.

Για μας όμως τους Αραχωβίτες και για όλους τους φίλους της Αράχωβας, η παρουσία του ιδρυτή του σύγχρονου Ρολαντιανού ημερολογίου «φταν’» κι «πιρσεύ’»!

Σας ευχαριστώ πολύ!

ΙΑΛ